

KISASSZONYOK

Ki dönt ma a zsenialitásról?

PETHŐ RÉKA

A KLASSZIKUS IFJÚSÁGI REGÉNY GRETA GERWIG OLVASATÁBAN.

Louisa May Alcott 1868-ban induló négy kötetes regénysorozata, a *Kisasszonyok* első két könyve számos mozgóképes adaptációval a háta mögött továbbra is számot tart a filmkészítők érdeklődésére: két évvel a legutolsó adaptáció után ezúttal Greta Gerwig készítette el saját verzióját, amelyben egyértelművé teszi, miért tartotta szükségesnek a klasszikus történet újbóli elmesélését.

A *Kisasszonyok* nyelvezete és mondanivalója alapján is gyerekeknek szóló regény, olyan klasszikus értékeket igyekszik nevelő céllal közvetíteni, mint a törődés, az önzetlenség fontossága, törekvés saját rossz szokásaink levetkőzésére. Tanmesébe illő epizódokon keresztül mutatja meg az olvasónak, hogy a szórakozás sem édes, ha nem előzi meg a munka, vagy mennyire megbánhatjuk, ha nem tudunk könnyen megbocsátani annak, aki rosszat tett velünk. A történet az amerikai polgárháború idején játszódik, ahol egy szerény körülmények között élő család, négy lány és az anyjuk várja haza

a háborúban lelkészként tevékenykedő apát. A művészetkedvelő, szorgalmas lányok játékaikról, feladatairól és életéről szóló gyerekregény főhőse a fiús, kicsit különc és esetlen Jo, a második legidősebb lány – akit Alcott önmagáról mintázott.

Az önéletrajzi ihletésű mű adaptációinak érdekessége abban rejlik, hogyan változik Jo karakterének ábrázolása, miben mutatkozik meg különbsége, miként válik egyre hangsúlyosabbá írói önmegvalósító szándéka és mit jelent alapelve, mely szerint soha nem kíván férjhez menni. Az 1933-as és 1949-es hollywoodi adaptációban az írás, az önmegvalósítás még háttérbe szorul, az epizód, amelyben a dühös hűg elégeti Jo félkész regényét, hiányzik, a történet végi házasság pedig könnyes boldogság a lány számára. Különbsége és nőietlensége itt elsősorban ügyetlenségében és fiús szóhasználatában nyilvánul meg.

Az 1994-es Gillian Armstrong-film Jo-ja szelídebb teremtés, akinek támasz és vigasz idősebb vőlegénye, esetében azonban már sokkal nagyobb szerepet kap az íróvá válás vágya. Gerwignél a kétbalkezes tenyeres-talpasság teljesen eltűnik a karakterből, a hangsúly immár máshova kerül.

Gerwig alkotása a klasszikus módon ábrázolja a kosztümös történetet, ám konklúziója minden korábbi adaptációtól eltér. Nem lineárisan, hanem flashback szerkezetben meséli el a két könyv történetét, amelyet látványos és kifejező módon alkalmaz (lásd az idő múlását bemutató két kép, amikor Jo végigsétál a főutca ugyan-

azon szakaszán hét év különbséggel). Ennek csúcspontja a film végén egy állásfoglalással is felérő párhuzamos montázs, mely a rendező saját válasza arra a kérdésre: a való életben soha meg nem házasodott Alcott vajon miért adja végül férjhez hősnőjét.

A film legfőbb erénye, hogy úgy kínál azonosulási lehetőséget a mai néző számára, hogy közben nem változtat a regény mondanivalóján. Jo az alapműben férje számára, és nem saját magának hoz létre fiúiskolát, nem jelenik meg regénye, csak apróbb írásai az újságban. A korai adaptációk során már regényíróvá válik, ám ehhez minden esetben leendő férje, a professor segítségére van szüksége. Gerwig alkotásában ezzel szemben saját maga tárgy a kiadóval, a sorsát önállóan irányító hősnő válik belőle, aki számára a boldog befejezést nem a férjhez menetel, hanem regényének megjelenése jelenti.

Gerwig nem csak annak ás a mélyére, mit jelent ma a Jo (Saoirse Ronan) által képviselt konvenció-tagadás, a lány testvéreit és Laurie-t (Timothée Chalamet) is a korábbiaknál érzékenyebben és összetettebben ábrázolja. A legtöbbet a dacos Amy (Florence Pugh) nyer az új adaptációval, nem véletlen, hogy vele kapcsolatban hangzik el a film másik jelentős állítása. A szintén művészi ambíciókat dédelgető lány csalódik, amiért soha nem fog bekerülni a festői kánonba, ám ennek valódi okára Laurie hívja fel a figyelmét: mindaddig, amíg egy olyan világban él, ahol arról, hogy ki a zseni, kizárólag férfiak döntenek, hogyan is számíthatna valódi elismerésre egy nő.

A *Kisasszonyok* nem vált feminista alkotássá Greta Gerwig keze alatt, ám filmje sokkal közelebb áll ahhoz, amit Louisa May Alcott képviselt az 1800-as évek második felében. A kedves és szeretetteljes alkotás nem válik ódivatúvá és bugyutává, izgalmas, új értelmezése pedig valódi szerzői filmmé teszi az adaptációt.

KISASSZONYOK (Little Women) – amerikai, 2019. Rendezte: **Greta Gerwig**. Írta: **Louisa May Alcott** regényéből **Greta Gerwig**. Kép: **Yorick Le Saux**. Zene: **Alexandre Desplat**. Szereplők: **Saoirse Ronan** (Jo), **Emma Watson** (Meg), **Florence Pugh** (Amy), **Laura Den** (Marmee), **Timothée Chalamet** (Laurie), **Eliza Scanlen** (Beth), **Louis Garrel** (Bhaer). Gyártó: **Regency Enterprises**. Forgalmazó: **InterCom**. *Feliratos*. 120 perc.

„Mit jelent ma a konvenció-tagadás” (Saoirse Ronan)

